

Standardy ochrony małoletnich w Młodzieżowym Domu Kultury „Pod Akacją” w Lublinie

Preambuła

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez nauczycieli w Młodzieżowym Domu Kultury „Pod Akacją” jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Nauczyciel traktuje dzieci i młodzież z szacunkiem oraz uwzględnia ich godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec dziecka w jakiegokolwiek formie. Pedagodzy, realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych placówki oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji z dziećmi obowiązują wszystkich nauczycieli, pracowników niepedagogicznych, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, a także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z dziećmi znajdującymi się pod opieką placówki, jeśli kontakt ten odbywa się za jej zgodą i/lub na jej terenie.

Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
- Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.1606)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 984 ze zm.)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)
- Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)
- Konwencja o prawach dziecka (Dz.U.1991 nr 120, poz. 526)
- Statut Młodzieżowego Domu Kultury „Pod Akacją” w Lublinie

Standardy podstawowe

W ramach rekrutacji personelu pracującego z dziećmi prowadzona jest ocena przygotowania kandydatów do pracy z dziećmi oraz sprawdzane są ich referencje. Placówka uzyskuje dane o każdym pracowniku z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego. Określone są zasady bezpiecznych relacji całego personelu z dziećmi, wskazujące, jakie zachowania w placówce są niedozwolone, a jakie pożądane w kontakcie z dzieckiem. MDK „Pod Akacją” zapewnia swoim pracownikom podstawową edukację na temat ochrony dzieci przed krzywdzeniem i pomocy dzieciom w sytuacjach zagrożenia; w zakresie: rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci, procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia, odpowiedzialności prawnej pracowników placówki zobowiązanych do podejmowania interwencji. Placówka wypracowała procedury, które określają krok po kroku, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu, członków rodziny, rówieśników i osób obcych. MDK „Pod Akacją” dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny,

centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom.

W placówce wyeksponowane są informacje dla dzieci na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży.

Zasady komunikacji z dziećmi i młodzieżą

Nauczyciele zobowiązani są do utrzymywania profesjonalnej relacji z dziećmi i każdorazowego rozważenia, czy ta reakcja, komunikat bądź działanie są adekwatne do sytuacji i wieku dziecka, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych dzieci. Nauczyciele powinni działać w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji ich zachowania.

Nauczyciele w komunikacji z dziećmi:

- powinni zachować cierpliwość i szacunek,
- powinni słuchać uważnie dzieci i udzielać im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji,
- nie powinni zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać dzieci. Nie powinni krzyczeć na uczniów w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa dziecka lub innych dzieci,
- nie powinni ujawniać informacji wrażliwych dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych dzieci. Obejmuje to wizerunek dziecka, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej,
- podejmując decyzje dotyczące dziecka, nauczyciele powinni poinformować je o tym i starać się brać pod uwagę jego oczekiwania,
- powinni szanować prawo dziecka do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić dziecko, nauczyciele powinni wyjaśnić mu to najszybciej jak to możliwe,
- nie powinni zachowywać się w obecności dzieci w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec dziecka relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby),
- powinni zapewnić dzieci, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć nauczycielowi lub wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjęła placówka) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy,

Zasady postępowania z dziećmi i młodzieżą podczas zajęć

- Nauczyciele powinni doceniać i szanować wkład dzieci w podejmowane działania, aktywnie je angażować i traktować równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
- Nauczyciele powinni unikać faworyzowania dzieci.
- Nauczycielom nie wolno nawiązywać z dzieckiem jakichkolwiek niestosownych relacji ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
- Nauczycielom nie wolno utrzymywać wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim

utrwalenia wizerunków dzieci, jeśli dyrekcja placówki nie została o tym poinformowana, nie wyraziła na to zgody i nie uzyskała zgód rodziców/opiekunów prawnych oraz samych dzieci.

- Nauczycielom nie wolno proponować dzieciom alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności dzieci.
- Nauczycielom nie wolno przyjmować pieniędzy od dziecka ani rodziców/opiekunów prawnych dziecka. Nie wolno wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec dziecka lub rodziców/opiekunów dziecka, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.

Kontakt fizyczny

Każde przemocowe działanie wobec dziecka jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z dzieckiem może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu, np. jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie, uwzględnia wiek dziecka, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego dziecka może być nieodpowiednie wobec innego. Nauczyciele powinni kierować się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję dziecka, pytając je o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez dziecko lub osoby trzecie.

Nauczyciele:

- nie powinni bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności fizycznej dziecka,
- nie powinni dotykać dziecka w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny,
- powinni zachować szczególną ostrożność wobec dzieci, które doświadczyły nadużycia i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że dziecko będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach nauczyciele powinni reagować z wycuciem, jednak stanowczo oraz pomóc dziecku zrozumieć znaczenie osobistych granic,
- nie mogą nigdy nawiązywać z dzieckiem fizycznego kontaktu, który jest niejawnym bądź ukrywany i może się wiązać z jakąkolwiek gratyfikacją lub wynikać z relacji władzy.
- w sytuacjach wymagających czynności pielęgnacyjnych i higienicznych wobec dziecka powinni unikać innego niż niezbędny kontaktu fizycznego z dzieckiem. Dotyczy to zwłaszcza pomagania dziecku w ubieraniu i rozbieraniu, jedzeniu, myciu i w korzystaniu z toalety,
- podczas dłuższych niż jednodniowe wyjazdów i wycieczek nie mogą spać z dzieckiem w jednym łóżku.

Kontakty poza godzinami pracy

Co do zasady kontakt z dziećmi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie obowiązków nauczycieli. Nie powinno się zapraszać dzieci do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy bez uzgodnienia z dyrektorem placówki i rodzicami/opiekunami dziecka. Dotyczy to także

kontaktów z dziećmi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).

Zasady ochrony wizerunku i danych osobowych dzieci oraz rejestracji i publikacji ich wizerunku

Zasady te określają:

- wewnętrzne rozporządzenie Młodzieżowego Domu Kultury „Pod Akacją”, dotyczące przetwarzania danych,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w przypadku swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.

Rejestrowanie wizerunków dzieci do prywatnego użytku

W sytuacjach, w których rodzice/opiekunowie lub uczestnicy organizowanych przez placówkę wydarzeń rejestrują wizerunki dzieci do prywatnego użytku, należy poinformować na początku każdego z tych wydarzeń o tym, że:

- wykorzystanie, przetwarzanie i publikowanie zdjęć/nagrań zawierających wizerunki dzieci i osób dorosłych wymaga udzielenia zgody przez te osoby, a w przypadku dzieci – przez ich rodziców/opiekunów prawnych,
- zdjęcia lub nagrania zawierające wizerunki dzieci nie powinny być udostępniane w mediach społecznościowych ani na serwisach otwartych, chyba że rodzice/opiekunowie prawni tych dzieci wyrażą na to zgodę,
- przed publikacją zdjęcia/nagrania online zawsze warto sprawdzić ustawienia prywatności, aby upewnić się, kto będzie mógł uzyskać dostęp do wizerunku dziecka.

Jeśli dzieci, rodzice/opiekunowie prawni nie wyrazili zgody na utrwalenie wizerunku dziecka, nauczyciele powinni respektować tę decyzję oraz ustalić, w jaki sposób osoba rejestrująca wydarzenie będzie mogła zidentyfikować dziecko, aby nie utrwałać jego wizerunku na zdjęciach indywidualnych i grupowych.

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych

Infrastruktura sieciowa w siedzibie Młodzieżowego Domu Kultury „Pod Akacją” umożliwia dostęp do Internetu, zarówno personelowi, jak i dzieciom, w czasie zajęć i poza nimi. Uczniowie podczas zajęć mogą korzystać z własnych urządzeń elektronicznych oraz Internetu za zgodą i pod kontrolą nauczyciela prowadzącego. Użycie telefonu musi być uzasadnione i związane z przebiegiem merytorycznym zajęć. Każdy nauczyciel ma prawo zapisać w regulaminie swojej pracowni zasady korzystania z urządzeń elektronicznych. Placówka, zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, wdraża i aktualizuje systemy i oprogramowania zabezpieczające przed dostępem do niewłaściwych treści oraz złośliwym oprogramowaniem, w tym filtrujące treści. W placówce w miarę możliwości prowadzone są działania w zakresie profilaktyki oraz umiejętności bezpiecznego korzystania z Internetu.

Procedury

Placówka prowadzi działania wychowawczo-profilaktyczne (uwzględnione w programie wychowawczo-profilaktycznym MDK „Pod Akacją”) w celu zapobiegania i uświadamiania niewłaściwych zachowań, przemocy, innych form krzywdzenia małoletnich.

Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego.

W przypadku podjęcia przez pracownika placówki podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania uzyskanej informacji kierownictwu i dyrektorowi placówki. Następnie dyrektor wzywa rodziców/opiekunów dziecka oraz informuje ich o podejrzeniu krzywdzenia. Nauczyciel powinien sporządzić opis sytuacji na podstawie rozmów z dzieckiem, nauczycielami i rodzicami oraz plan pomocy dziecku. Plan pomocy powinien zawierać wskazania dotyczące: podjęcia przez placówkę działań w celu zapewnienia dziecku bezpieczeństwa, w tym zgłoszenie podejrzenia krzywdzenia do odpowiedniej placówki; wsparcia, jakie placówka zaoferuje dziecku; skierowania dziecka do specjalistycznej placówki pomocy dziecku, jeżeli istnieje taka potrzeba.

W przypadku podejrzenia, że życie lub zdrowie małoletniego jest zagrożone, pracownik niezwłocznie informuje odpowiednie służby (policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc pod numer 112 lub 998, a następnie informuje dyrektora i rodziców oraz uzupełnia wymieniony wyżej dokument.

W przypadkach bardziej skomplikowanych (dotyczących wykorzystywania seksualnego oraz znęcania się fizycznego i psychicznego) dyrektor oraz kierownictwo placówki powołują zespół interwencyjny, w skład którego mogą wejść: nauczyciele, kierownictwo placówki oraz inni pracownicy mający wiedzę o krzywdzeniu dziecka lub o dziecku (dalej określani jako: zespół interwencyjny). Zespół interwencyjny sporządza plan pomocy dziecku.

W przypadku, gdy podejrzenie krzywdzenia zgłosili opiekunowie dziecka, powołanie zespołu jest obligatoryjne. Zespół interwencyjny wzywa opiekunów dziecka na spotkanie wyjaśniające, podczas którego może zaproponować opiekunom zdiagnozowanie zgłaszanego podejrzenia w zewnętrznej, bezstronnej instytucji. Ze spotkania sporządza się protokół. Nauczyciel informuje opiekunów o spoczywającym na placówce obowiązku zgłoszenia podejrzenia krzywdzenia dziecka do odpowiedniej instytucji (prokuratura/policja lub sąd rodzinny, ośrodek pomocy społecznej – w zależności od zdiagnozowanego typu krzywdzenia).

Procedura bezpiecznego korzystania z Internetu, urządzeń elektronicznych i reagowania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia cyberprzemocy

Placówka, zapewniając małoletnim dostęp do Internetu, wdraża i aktualizuje systemy i oprogramowanie zabezpieczające przed dostępem do niewłaściwych treści oraz złośliwym oprogramowaniem. W placówce w ramach możliwości prowadzone są działania w zakresie profilaktyki oraz umiejętności bezpiecznego korzystania z Internetu. Małoletni korzystają z urządzeń elektronicznych podczas zajęć pod opieką i nadzorem oraz za zgodą nauczycieli. W przypadku stwierdzenia lub uzyskania informacji o występującej cyberprzemocy, pracownicy niezwłocznie reagują:

- zgłaszają problem dyrektorowi, kierownictwu, rodzicom, a po ocenie sytuacji przez dyrektora, jeżeli zachodzi taka potrzeba powiadamiają organy zewnętrzne (policję, sąd rodzinny),
- sporządzają protokół interwencji,
- w przypadku braku współpracy ze strony rodziców małoletniego podejrzanego lub będącego odpowiedzialnym za cyberprzemoc, dyrektor, po dokonaniu oceny sytuacji i poinformowaniu rodziców, jeżeli zachodzi taka konieczność, powiadamia właściwe instytucje i organy (pomoc społeczną, policję, sąd rodzinny).

Procedura postępowania w przypadku agresji ucznia wobec nauczyciela

W przypadku agresji ucznia wobec nauczyciela, zarówno słownej jak i fizycznej, nauczyciel:

- zwraca uwagę uczniowi, że jego zachowanie ma charakter agresywny,
- informuje ucznia oraz pozostałych uczestników grupy lub świadków zdarzenia, że zostały przekroczone normy i jakie konsekwencje grożą uczniowi za jej przekroczenie,
- rozmawia ze sprawcą agresji po zajęciach. W rozmowie ze sprawcą agresji nauczyciel powinien: wyjaśnić powody rozmowy; powstrzymać się od obwiniania, zawstydzania, grożenia i potępienia; mówić o faktach, konkretnych zachowaniach, nie uogólniać; wysłuchać, co ma do powiedzenia uczeń; powiedzieć, jakie złamał normy i zasady, oraz jaką szkodę poniósł nauczyciel w związku z jego zachowaniem; powiedzieć, jakie uczeń poniesie konsekwencje (powinny być one powiązane z tym, co zrobił i zmierzać w kierunku naprawienia wyrządzonej szkody lub krzywdy); powiadomić ucznia o ewentualnych dalszych krokach, jakie nauczyciel zamierza podjąć. W miarę możliwości rozmowa powinna odbyć się w obecności świadka/świadków.

Przepisy końcowe

Dokument wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników placówki, dzieci i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników lub poprzez przesłanie jej tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej i wywieszenie w widocznym miejscu w placówce.